

PARLAMENTUL ROMÂNIEI
CAMERA DEPUTAȚILOR SENATUL

LEGEA

recunoștinței față de eroii martiri și luptătorii care au contribuit la victoria Revoluției române din decembrie 1989

Parlamentul României adoptă prezenta lege.

Art.1.- (1) Revoluția din decembrie 1989, declanșată prin revolta populară de la Timișoara, continuată în București și în alte localități ale țării și transformată în revoluție antitotalitară, sprijinită de armată, care a condus la căderea regimului comunist și la instaurarea democrației, constituie un moment crucial în istoria României.

(2) Revoluția română din decembrie 1989 s-a desfășurat prin jertfă și spirit de sacrificiu din partea celor care au luptat pentru victoria ei.

Art.2.- În aplicarea prevederilor prezentei legi, se vor avea în vedere următoarele principii :

a) respectul și gratitudinea față de eroii martiri și luptătorii participanți la acțiunile desfășurate pentru victoria Revoluției din decembrie 1989 și grija față de urmașii eroilor martiri;

b) respectarea adevărului istoric prin aprofundarea documentării privind Revoluția din decembrie 1989;

c) diferențierea etapelor Revoluției;

- d) stabilirea categoriilor de luptători, prin diferențierea angajării și participării la acțiunile desfășurate pentru victoria Revoluției;
- e) diferențierea între civili și militari privind etapele participării și formele de angajare în acțiunile desfășurate pentru victoria Revoluției;
- f) echitate în acordarea drepturilor prevăzute de prezenta lege.

Art. 3.- (1) Pentru cinstirea memoriei celor care și-au jertfit viața și în semn de grațitudine față de cei care au luptat pentru victoria Revoluției române din decembrie 1989, se instituie următoarele titluri:

a) *Erou-Martir al Revoluției Române din Decembrie 1989* – atribuit celor care s-au jertfit în lupta pentru victoria Revoluției române din decembrie 1989 sau au decedat în legătură cu aceasta;

b) *Luptător pentru Victoria Revoluției din Decembrie 1989*:

1. *Luptător Rănit* – atribuit celor care au fost răniți în luptele pentru victoria Revoluției din decembrie 1989 sau în legătură cu aceasta;

2. *Luptător Reținut* – atribuit celor care au fost reținuți de forțele de represiune ca urmare a participării la acțiunile pentru victoria Revoluției;

3. *Luptător Remarcat prin Fapte Deosebite* – atribuit celor care, în perioada 14-25 decembrie 1989, au mobilizat și condus grupuri sau mulțimi de oameni, au construit și menținut baricade împotriva forțelor de represiune ale regimului totalitar comunist, au ocupat obiective de importanță vitală pentru rezistența regimului totalitar și le-au apărat până la data judecării dictatorului, în localitățile unde au luptat pentru victoria Revoluției române din decembrie 1989, precum și celor care au avut acțiuni dovedite împotriva regimului și însemnelor comunismului între 14-22 decembrie 1989;

c) *Participant la Victoria Revoluției Române din Decembrie 1989* – calitate onorifică.

(2) Titlurile instituite la alin. (1) se vor acorda în condițiile prezentei legi, avându-se în vedere calitățile și titlurile atestate, potrivit Legii nr. 42/1990 pentru cinstirea eroilor-martiri și acordarea unor drepturi urmașilor acestora, răniților, precum și luptătorilor pentru victoria Revoluției din decembrie 1989, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

(3) În semn de recunoștință față de persoanele care au dobândit titlurile prevăzute la alin.(1), Președintele României poate conferi

acestora *Ordinul „Victoria Revoluției Române din Decembrie 1989”*, în conformitate cu prevederile Legii nr.1/1996 privind instituirea Ordinului „Victoria Revoluției Române din Decembrie 1989”, precum și alte ordine și medalii, potrivit Legii nr. 29/2000 privind sistemul național de decorații al României, cu modificările și completările ulterioare.

(4) Pentru eternizarea memoriei eroilor căzuți în lupta pentru victoria Revoluției române din decembrie 1989, consiliile locale, la propunerea organizațiilor și a Secretariatului de Stat pentru Problemele Revoluționarilor din Decembrie 1989 cu avizul Ministerului Culturii și Cultelor, vor construi, în orașele țării, monumente dedicate acestora.

(5) Sediile asociațiilor, ligilor, organizațiilor, cluburilor și fundațiilor revoluționarilor constituite până la data de 31 decembrie 1990, aflate în proprietatea statului și pentru care există un contract de închiriere la data intrării în vigoare a prezentei legi, vor trece, fără plată, în patrimoniul acestora, iar sediile asociațiilor, ligilor, organizațiilor, cluburilor și fundațiilor revoluționarilor constituite după această dată, până la data de 31 decembrie 1992, precum și sediile federațiilor și uniunilor naționale de revoluționari constituite până la 31 decembrie 2003, vor avea același regim juridic prevăzut pentru sediile partidelor politice.

(6) Asociațiile, ligile, organizațiile, cluburile, fundațiile, federațiile și uniunile naționale de revoluționari pot beneficia de sponsorizare, în condițiile legii.

Art. 4.- (1) Prin *urmaș de erou-martir* se înțelege persoanele îndreptățite să beneficieze de prevederile prezentei legi, și anume soțul supraviețuitor, părinții celui decedat, fiecare dintre copiii acestuia.

(2) Persoanele care au obținut titlurile prevăzute la alin.(1) au dreptul la o indemnizație lunară reparatorie, pe baza coeficienților de multiplicare ce vor fi aplicați asupra salariului mediu brut pe economie din luna anterioară celei în care se face plata, astfel:

a) soțul supraviețuitor al celui decedat, dacă nu s-a recăsătorit – un coeficient de 1,10;

b) fiecare dintre părinții celui decedat - un coeficient de 0,50;

c) fiecare dintre copiii celui decedat, până la majorat sau până la terminarea studiilor, dar nu peste vârsta de 26 de ani, indiferent în întreținerea cui se află – un coeficient de 1,10.

(3) Persoanele care au obținut titlurile prevăzute la art. 3 alin. (1), lit. b) pct.1 și 2 au dreptul la o indemnizație lunară reparatorie, prin aplicarea următorilor coeficienți asupra salariului mediu pe economie din luna anterioară celei în care se face plata, astfel :

- a) 2,00 – pentru marii mutilați;
- b) 1,75 – pentru persoanele încadrate în gradul I de invaliditate;
- c) 1,50 – pentru persoanele încadrate în gradul II de invaliditate;
- d) 1,25 – pentru persoanele încadrate în gradul III de invaliditate;
- e) 1,10 – pentru persoanele neîncadrate în gradul de invaliditate.

(4) De o indemnizație lunară reparatorie, calculată prin aplicarea coeficientului de 1,10 la salariul mediu brut pe economie din luna anterioară celei în care se face plata, beneficiază persoanele care au obținut titlurile prevăzute la art. 3 alin. (1) lit. b) pct. 3 – și numai dacă au un venit mai mic decât salariul mediu brut pe economie. De aceleași drepturi și în aceleași condiții beneficiază copiii eroilor-martiri, indiferent de vârstă, dacă nu sunt încadrați în nici o formă de învățământ ori nu realizează venituri, din motive neimputabile lor.

(5) Marii mutilați și persoanele încadrate în gradul I de invaliditate beneficiază, pe lângă indemnizația prevăzută la alin. (3), și de o indemnizație de îngrijire ce se acordă lunar, prin aplicarea coeficientului de multiplicare 0,50 asupra salariului mediu brut pe economie din luna anterioară celei în care se face plata.

Art. 5.- (1) Persoanele prevăzute la art. 3 alin. (1) lit. b), precum și la art. 4 alin. (1) beneficiază, pe lângă indemnizația calculată conform prevederilor art. 4, și de următoarele drepturi:

a) prioritate în asigurarea unei locuințe din fondul disponibil de locuințe sociale, în localitatea de domiciliu, dacă nu au deținut în proprietate o altă locuință până la data atribuirii;

b) stabilirea chiriei la nivelul minim prevăzut de lege pentru locuințele din fondul locativ de stat, dacă dispun de un venit lunar mai mic sau egal cu salariul mediu brut pe economie;

c) cumpărarea sau închirierea cu prioritate, fără licitație, din fondul de stat, a unui spațiu comercial sau de prestări servicii corespunzător, cu

o suprafață utilă de până la 100 mp, inclusiv în indiviziune, sau concesionarea ori închirierea cu prioritate, fără licitație, a unei suprafețe de teren de până la 100 mp din domeniul public pentru construirea unui spațiu comercial sau de prestări servicii, cu o clauză de neînstrăinare timp de 10 ani de la data dobândirii;

d) acordarea gratuită de proteze, orteze și scaune cu rotile pentru invalizii care și-au pierdut total sau parțial capacitatea de muncă, costul integral al acestora fiind suportat de la Fondul național unic de asigurări sociale de sănătate și din bugetul Secretariatul de Stat pentru Problemele Revoluționarilor din Decembrie 1989;

e) acces gratuit al copiilor la creșele și grădinițele din subordinea administrațiilor locale, precum și asigurarea gratuită a rechizitelor pentru școlari, dacă venitul lunar este mai mic sau egal cu salariul mediu brut pe economie;

f) acordarea unei subvenții de stat egală cu 50% din dobânda aferentă unui credit bancar de până la 20.000 euro, contractat pentru cumpărarea sau construirea unei locuințe în localitatea de domiciliu, dacă nu au deținut sau nu dețin o proprietate locativă, precum și posibilitatea garantării creditelor contractate cu indemnizația calculată conform prevederilor prezentei legi;

g) atribuirea, în limita posibilităților, în proprietate și cu clauză de neînstrăinare timp de 10 ani de la data dobândirii, a 10.000 mp de teren în extravilan și 500 mp de teren în intravilan - acesta din urmă pentru destinația de locuință, dacă nu a avut sau nu are în proprietate un alt spațiu locativ;

h) atribuirea în proprietate, fără plată, a locului de veci;

i) acces gratuit al persoanelor prevăzute la art. 3 alin. (1) lit. b) și art. 4 (1) – cu suportarea cheltuielilor de la bugetul ministerelor respective și de la Fondul național unic de asigurări sociale de sănătate – la tratamente și medicamente în spitalele, policlinicile, bazele de tratament și stațiunile balneoclimaterice ale Ministerului Sănătății, Ministerului Apărării Naționale și Ministerului Administrației și Internelor;

j) acces gratuit la medicamente, prin medicul de familie, costul integral al acestora fiind suportat din Fondul național unic de asigurări sociale de sănătate;

k) transport urban gratuit cu mijloacele de transport în comun și, anual, 12 călătorii gratuite pe calea ferată, la clasa I, dus-întors cu toate categoriile de trenuri de călători; anual – 12 călătorii gratuite dus-întors

până în localitatea reședință de județ, cu mijloace de transport în comun, pentru persoanele care domiciliază în mediul rural. În limita celor 12 călătorii gratuite, pot călători și membrii familiei titularului. De aceste gratuități beneficiază și însoțitorul pensionarului de invaliditate de gradul I sau al marelui mutilat;

l) scutirea de la plata taxelor și impozitelor pentru o locuință din proprietate și terenul aferent acesteia, pentru autoturisme hycomat și motocicletă, precum și scutirea de taxe la importul unui singur autoturism tip hycomat sau atribuirea gratuită, în proprietate, a unui mijloc de transport autonom corespunzător standardelor internaționale pentru marii mutilați și persoanele prevăzute la art.3 alin.(1) lit. b) pct.1 care au un grad de invaliditate locomotorie;

m) acordarea unei indemnizații lunare, adăugată la pensia pentru limită de vârstă, echivalentă cu un coeficient de 0,6, calculat conform prevederilor art. 4 alin. (2);

n) pensionarea cu 5 ani înainte de împlinirea vârstei standard, prevăzute de lege;

o) scutirea de la plata taxelor pentru serviciile publice de radiodifuziune și de televiziune, pentru cei cu venituri lunare mai mici decât salariul mediu brut pe economie.

(2) Drepturile acordate conform prezentei legi nu sunt considerate venituri, nu se impozitează și nu afectează acordarea altor drepturi.

(3) Secretariatul de Stat pentru Problemele Revoluționarilor din Decembrie 1989, după analizarea dosarelor persoanelor ce solicită preschimbarea certificatelor, cu avizul Comisiei parlamentare înființate pentru controlul aplicării prevederilor prezentei legi, va elibera noul tip de certificat, care va avea un format unic, cu elemente de securizare – singurul document valabil pentru a beneficia de prevederile prezentei legi.

(4) Dosarele persoanelor care solicită preschimbarea certificatelor trebuie să conțină documentația prevăzută în Hotărârea Guvernului nr.566/1996 pentru aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Comisiei pentru cinstirea și sprijinirea eroilor Revoluției din decembrie 1989, cu modificările ulterioare, pentru fiecare categorie, precum și avizul reactualizat al unei organizații de revoluționari legal constituită până la 31 decembrie 1992. Certificatele eliberate potrivit prezentei legi vor fi semnate de către secretarul de stat al Secretariatului de Stat pentru Problemele Revoluționarilor din

Decembrie 1989 și de către președintele Comisiei parlamentare menționate la alin. (3).

(5) Secretariatul de Stat pentru Problemele Revoluționarilor din Decembrie 1989, cu avizul Comisiei parlamentare pentru controlul aplicării prevederilor prezentei legi, face propuneri Președintelui României pentru acordarea Ordinului prevăzut la art. 3 alin.(3).

Art. 6.- Agenții economici care angajează persoanele ce îndeplinesc condițiile prevăzute la art.3 alin.(1) lit. b), precum și la art.4 alin.(1) beneficiază de facilitățile prevăzute de legislația în vigoare pentru angajatorii care oferă locuri de muncă șomerilor și tinerilor absolvenți.

Art. 7.- Dispozițiile prezentei legi se aplică în mod corespunzător militarilor și salariaților civili din Ministerul Apărării Naționale și Ministerul Administrației și Internelor, care au dobândit titlurile prevăzute la art.3 alin.(1) lit. b).

Art. 8.- De prevederile prezentei legi nu beneficiază persoanele, civili sau militari, care sunt dovedite a fi fost implicate în activitățile fostei securități ca poliție politică, precum și persoanele care au organizat, au acționat, au instigat și au luptat, sub orice formă, împotriva Revoluției din decembrie 1989.

Art. 9.- (1) Certificatele doveditoare care, în perioada 1990-1997, au fost eliberate de Comisia pentru aplicarea Legii nr. 42/1990 și de Comisia pentru cinstirea și sprijinirea eroilor Revoluției din Decembrie 1989, după verificare, potrivit art.5 alin.(3), (4) și (5) se vor preschimba, la cererea titularului, de către Secretariatul de Stat pentru Problemele Revoluționarilor din Decembrie 1989, în termen de 6 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi.

(2) Persoanele care solicită preschimbarea documentelor care atestă titlurile prevăzute la art.3 alin.(1) lit.b), potrivit prezentei legi, precum și președinții organizațiilor nominalizate la art.5 alin.(4) poartă

răspunderea penală pentru corectitudinea întocmirii dosarelor, care vor fi verificate de către Secretariatul de Stat pentru Problemele Revoluționarilor din Decembrie 1989 și avizate de Comisia parlamentară în vederea eliberării de către acesta a certificatelor doveditoare, preschimbate conform alin. (1).

(3) Certificatele eroilor martiri se eliberează și se acordă la propunerea Secretariatului de Stat pentru Problemele Revoluționarilor din Decembrie 1989 cu avizul Comisiei parlamentare și se atribuie urmașilor acestora, conform normelor metodologice.

(4) Certificatele doveditoare care, în perioada 1990-1997, au fost eliberate de Comisia pentru aplicarea Legii nr. 42/1990 și de Comisia pentru cinstirea și sprijinirea eroilor Revoluției din decembrie 1989, pe perioada preschimbării, maxim 6 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi, își păstrează valabilitatea.

(5) Contestațiile privind preschimbarea ori neefectuarea preschimbării certificatelor, conform prezentei legi, se fac cu nominalizarea persoanelor în cauză și se vor adresa Comisiei parlamentare, care le soluționează potrivit normelor metodologice stabilite în acest sens.

(6) În conformitate cu prevederile prezentei legi, titlurile prevăzute la art.3 alin.(1) se atribuie, prin decret, de către Președintele României, la propunerea Secretariatului de Stat pentru Problemele Revoluționarilor din Decembrie 1989, cu avizul Comisiei parlamentare constituite pentru controlul aplicării prezentei legi, potrivit principiilor cuprinse la art.2 și criteriilor stabilite prin normele metodologice de aplicare a prezentei legi, pe baza certificatelor doveditoare preschimbate conform alin.(1).

Art. 10. - (1) Persoanele care nu se încadrează în prevederile art. 3 alin. (1) și ale art. 9 alin.(5) și care, în termen de 6 luni, nu fac contestație, își pierd calitatea deținută anterior.

(2) Persoanelor care au participat la Revoluție, dar nu se încadrează în criteriile prevăzute de Hotărârea Guvernului nr.566/1996, cu modificările ulterioare, li se va atribui calitatea onorifică de participant la Revoluția română din decembrie 1989, în condițiile prevăzute de normele metodologice de aplicare a prezentei legi.

Art. 11.- Comisia parlamentară pentru controlul aplicării Legii 42/1990 își continuă activitatea în condițiile prezentei legi sub denumirea de „Comisia Parlamentară a Revoluționarilor din Decembrie 1989”, care va aviza propunerile Secretariatului de Stat pentru Problemele Revoluționarilor din Decembrie 1989 privind preschimbarea certificatelor, va soluționa contestațiile de la art.9 alin.(5) și va aviza inițiativele legislative cu referire la acest moment crucial din istoria României. Comisia va fi constituită exclusiv din parlamentari care au dobândit una din calitățile prevăzute la art. 3 din prezenta lege.

Art. 12.- Prefecturile vor transmite, trimestrial, Secretariatului de Stat pentru Problemele Revoluționarilor din Decembrie 1989, liste nominale cu situația acordării drepturilor ce revin persoanelor prevăzute prin prezenta lege, precum și motivarea neacordării acestora.

Art. 13.- (1) Ministerele și celelalte instituții ale administrației publice centrale sunt obligate să urmărească și să asigure aplicarea prevederilor prezentei legi.

(2) Nerespectarea prevederilor prezentei legi atrage, după caz, răspunderea disciplinară, administrativă, civilă sau penală a celor vinovați, în condițiile legii.

(3) Persoanele beneficiare ale prezentei legi care au deținut drepturi prin atribuire de proprietate, concesiune sau închiriere, în conformitate cu prevederile Legii nr.42/1990, nu vor mai beneficia de aceleași drepturi conform prezentei legi.

Art. 14.- În vederea studierii aspectelor legate de condițiile interne și internaționale ale declanșării și desfășurării Revoluției române din decembrie 1989 se înființează un institut pentru studiul Revoluției. Organizarea și funcționarea institutului se stabilesc prin hotărâre a Guvernului.

Art.15.- Fundația *Fondul Libertatea*, constituită prin Decretul - Lege nr.124/1990, cu modificările ulterioare, își continuă activitatea în subordinea Secretariatului de Stat pentru Problemele Revoluționarilor, sub controlul Comisiei parlamentare constituită potrivit art.11 din

prezenta lege și în conformitate cu normele metodologice de aplicare a prezentei legi.

Art. 16.- În termen de 30 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi, Secretariatul de Stat pentru Problemele Revoluționarilor din Decembrie 1989, va elabora normele metodologice de aplicare a legii, care se vor aproba prin hotărâre a Guvernului.

Art. 17.- Pe data intrării în vigoare a prezentei legi, Legea nr.42/1990 pentru cinstirea eroilor-martiri și acordarea unor drepturi urmașilor acestora, răniților, precum și luptătorilor pentru victoria Revoluției din decembrie 1989, republicată, cu modificările și completările ulterioare, precum și orice alte dispoziții contrare, se abrogă.

Această lege a fost adoptată de Parlamentul României, cu respectarea prevederilor articolului 76 alineatul (2) din Constituția României, republicată.

**PREȘEDINTELE
CAMEREI DEPUTAȚILOR**

Valer Dorneanu

**p. PREȘEDINTELE
SENATULUI**

Doru Ioan Tărăcilă

București, 12 iulie 2004
Nr. 341